

Ks. Jacek Wróblewski w swym artykule przedstawił dzieje i funkcjonowanie parafii ryńskiej od XIX do XXI w. W opracowaniu są umieszczone informacje o duchowieństwie parafialnym, prowadzonej działalności duszpasterskiej (w tym m.in. wykazy ochrzczonych i zawartych małżeństw) oraz liczbie wiernych na przestrzeni dziejów.

Pracę zamyka przesłanie duszpasterskie obecnego proboszcza parafii ryńskiej ks. Sylwestra Ćwiklińskiego. Uzupełnieniem są przytoczony akt założycielski Towarzystwa Jaszczurczego z 1397 r. oraz bogaty aneks z fotografiami przedstawiającymi najważniejsze miejsca i zabytki Ryńska.

Andrzej Buczyło (Toruń)

Janusz Małek, *Inne szkice pruskie. Szkice z dziejów Prus Polskich i Książęcych*, Oficyna „Retman”, Toruń 2012, ss. 255

Publikacja wydana nakładem Oficyny „Retman” zawiera dwadzieścia pięć artykułów autorstwa Janusza Małka z zakresu historii Prus Książęcych i Królewskich w czasach wczesnonowożytnych. Zasadniczą część książki poprzedza wstęp pióra Jacka Wijaczki, który przybliżył czytelnikowi niezwykle bogaty życiorys naukowy autora omawianej pracy. Zaznaczono tutaj m.in. ogromny wkład profesora Janusza Małka w rozwój Instytutu Historii i Archiwistyki, gdy ten pełnił funkcję dziekana do 1999 roku, a następnie prorektora do 2002 roku.

Dzięki znajomości źródeł oraz literatury przedmiotu polsko-, jak i niemieckojęzycznej udało się autorowi potraktować w sposób spójny różne elementy historii Prus Królewskich i Książęcych XV–XVIII wieku. Artykuły zawarte w publikacji dotyczą przede wszystkim dziejów parlamentaryzmu, m.in. *Unia parlamentarna Prus Królewskich z Koroną w roku 1569 i jej konsekwencje* czy też *Absolutystyczny zamach stanu w Prusach Książęcych w roku 1663*. Czytelnik znajdzie także publikacje dotyczące kwestii etnicznych i wyznaniowych, jak np. *Kalwini polscy i litewscy w Królewcu w początkach XVIII wieku* lub *Prusy Polskie (Królewskie) – region autonomiczny*. Warto nadmienić, że oprócz wyżej wymienionych tematów poruszone zostały też te, związane z życiem codziennym ludności zamieszkałej ten region na przestrzeni czasów wczesnonowożytnych. Przykładem takiego artykułu jest *Spół-*

czeństwo „nowopruskie” wobec tradycji krzyżackich, w którym zaznaczono, że negatywna opinia o tradycji krzyżackiej w społeczeństwie przetrwała aż do końca XVIII wieku. Wspomnieć należy także o tekście dotyczącym Jana Dantyszka, który dzięki swojej działalności dyplomatycznej i twórczości poetyckiej stał się jedną z najwybitniejszych postaci epoki renesansu.

Pracę zamykają indeksy nazwisk oraz nazw geograficznych, co stanowi również pewne uzupełnienie omawianej publikacji.

Mikołaj Tomaszewski (Toruń)

Janusz Małek, *Opera selecta vol. 1. Polen Preussen vom 15. bis zum 18. Jahrhundert. Bestandsaufnahme und Perspektiven*, Toruń 2011, ss. 575

Nakładem Wydawnictwa Naukowego UMK w Toruniu ukazał się pierwszy z czterech planowanych tomów poświęcony dziejom Prus Królewskim i Książęcym w XV–XVIII w. pióra Janusza Małka. Zasadniczą część książki poprzedzają przedmowy autorstwa Andrzeja Radziwińskiego oraz Jacka Gzelli, którzy omówili pokrótce ogromny dorobek naukowy oraz zainteresowania badawcze autora. Warto nadmienić, że Janusz Małek zajmuje się od wielu lat dziejami Prus Królewskich i Książęcych, dziejami reformacji, historią Skandynawii, a także historią Mazur. Praca została napisana w całości w języku niemieckim i składa się łącznie z trzydziestu sześciu artykułów, obejmujących różne obszary zainteresowań Janusza Małka. Większość artykułów była już wcześniej publikowana w różnych periodykach naukowych. Trzy artykuły zamieszczone w tomie przedstawiają nowe ustalenia badawcze autora. Autor zaznaczył we wstępie, że książka ta została wydana ku pamięci Iselin Gundermann i Brigitte Pochmann, z którymi w przeszłości planował zrealizować różnego typu projekty badawcze, lecz z powodów losowych nie udało się ich z powodzeniem zakończyć.

Książkę podzielono na pięć części. Pierwsza z nich (*Zwei telle Preussens. Forschungsstand und Forschungsperspektiven*) składa się z sześciu artykułów omawiających dzieje Prus, a także cele badawcze, które można sobie postawić w przyszłości. Wywody autora dotyczą reformacji, kultury i polityki. W tej części książki czytelnik